

Na razie rozgłos jego jest raczej sukcesem śmiechu i humoru, niż blaskiem sławy.

Aby zapoznać naszych czytelników nie tylko ze słyszenia, ale i z widzenia z ekscentrycznym futuryzmem, podajemy kilka ilustracji, przedstawiających w karykaturze sztukę futurystyczną. Zresztą karykatury te, zamieszczone w jednym z zagranicznych pism ilustrowanych, są tylko wiernym naśladownictwem prawdziwych obrazów futurystycznych i doskonale charakteryzują ten głośny dziś kierunek w malarstwie. Na czym polega futuryzm?

Twórca i pierwszy głosiciel futuryzmu, młody poeta włoski Marinetti, jako dwie główne zasady pozytywne futuryzmu (obok negatywnej — bezwzględnej pogardy dla przeszłości i jej dzieł) postawił: ruch i indywidualność. Futuryzm jest sztuką życia nie w jego skamieniałych już formach, lecz w jego ruchu, stawianiu się; i futuryzm głosi bezwzględną, niczem nie krępowaną wolność rozwoju indywidualnego zarówno narodów, jak jednostek ludzkich. Na tych dwóch zasadach oparły się też zarówno poezja, jak malarstwo i rzeźba futurystyczna.

Poezja więc futurystyczna obok zdań, słów i wogóle dźwięków mowy artykułowanej, posługuje się także dźwiękami nieartykułowanymi dla wyrażenia tego ruchu życia: tsss—świszcze n. p. drut telegraficzny, bu-u-u-m — wybucha działo i t. d. Do tego przyłączają się wrażenia indywidualne autora, który niczem nie jest krępowany w ich oddaniu.

Tak samo plastyczna sztuka futurystyczna nie krępuje się kanonami piękna ani formy sztuki dawniej, sztuki „strupieszalej“. Jeżeli n. p. futurystyczny malarz patrzy na ulicy na piękną kobietę i właśnie n. p. przelatującego ptaka przed jej nosem — to nie krępuje się zgoła w namalowaniu jej portretu, na którym cały środek twarzy zajmować będzie, dajmy na to, jaskółka lub wróbel. Trudno, on to tak widział w danym momencie; oddzielać wrażenie twarzy kobiety od wrażenia ptaka, byłoby to „strupieszac“, robić martwymi oba te wrażenia, które właśnie w mózgu i oczach artysty żyły tylko razem.

Co więcej, malarz czy rzeźbiarz futurystyczny, aby nie uронić nic z ruchu życia i pełni wrażeń, odtwarzać może w obrazie lub rzeźbie także i te myśli, wspomnienia, skojarzenia i obrazy, które mu w chwili tworzenia przelatywały przed oczyma duszy.

Sztuka futurystyczna: „Przebudzenie“.

Więc n. p., jak widzimy na rysunku „Przy porannym papierosie“, jegomość siedzący w wygodnym fotelu klubowym i bujający nogami (dlatego właśnie mamy tu cztery (!) nogi, że znajdują się one w ruchu!) przebiega niejako myślami wrażenia z po-

przedniego dnia i marzenia, nawiewane mu przez dymek z papierosa („ona“ także naturalnie figuruje widmowo i „jej“ boskie oczy) — podczas gdy jednocześnie przed jego oczyma przesuwają się fragmenty widoków z ulicy, widzianych przez otwarte okno. Wszystko to naturalnie znajduje się w takim ruchu i takim pogmatwaniu, jak w oczach i głowie artysty. Nie pozbawiona logiki w swym założeniu i pomysłach, w swym wykonaniu plastycznym sztuka ta nie jest też daleka od — absurdu. „No, albowż życie współczesne, a i życie wogóle nie jest absurdem?“ — odpowiadają na to panowie futuryści i także nie są dalecy od racji...

Jak już wspomnieliśmy, futuryzm wyszedł z Włoch, jako wyraz protestu przeciwko „muzealności“ tego kraju, nad którego sztuką zwłaszcza przeszłość ciąży piękną wprawdzie, ale ciężką „zmorą“. Marinetti i grupujący się koło niego młodszy poeci stawili pęd ekspansywny „młodych Włoch“. wojnę trypolitańską, rozwój przemysłu włoskiego i t. d. zdaniem rozumowemu i w bardzo pięknych nawet zwrotach, a jednocześnie pisali poematy dźwiękonaśladowcze i, na zwykły rozum, pozbawione zdrowego sensu. Gdy futuryzm wraz z Marinettim przeniósł się do środowiska wszelkich nowych idei i nowych prądów — Paryża — udało mu się z pośród kolonii włoskiej pozyskać na adepta między innymi wcale zdolnego, młodego malarza i rzeźbiarza „zwykłego“ Boccioniego. Później grupa ta artystów futurystycznych pomnożyła się, objęła wszystkie plemiona nowoczesnego Babilonu.

Co w przyszłości z tego ruchu futurystycznego wyniknie, przewidzieć trudno. Nie ulega jednak wątpliwości, że obecne tak bezsensownie przesadne jej formy są raczej symbolicznymi dziwolągami, niż dziełami sztuki.

Chleb dla głodnych.

Wielka nędza wśród klas pracujących wywołała we Lwowie smutne rozruchy, które szerokim echem

Sztuka futurystyczna: „Polowanie na jelenia“.